

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

auctarium historiae eiusdem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

Cum igitur sancta Basilissa de illarum animarum, quæ illius fidei, ut depositum quoddam, commissæ fuerant, oblatione & fructu non esset amplius sollicita, hora diei sexta orationi & precibus incumbens, sopore correpta, vidit omnem chorum sanctarum virginum, quæ erant ferè mille, splendidis stolis indutas, & regalibus zonis cinctas, quæ regiam Crucem baiulantes, vna voce beatæ virgini Basilissæ dicebant: Hoc responsum accepimus, ut tecum vnâ Dominum & regem adoremus. En teipsam expectamus, ut tu nos offeras Christo illi, cui nos conciliasti. Experrecta verò beata Basilissa, gauisa est gloria illa, quam futuram audiuit, & sancto Iuliano rem omnem significauit. Dei verò prouidentia ita factum fuit, ut dum precibus & orationibus vacarent, sancta Basilissa ad Deum migraret. Quam beatus Iulianus meritò sepulcri honore persecutus est, dies & noctes spiritales vigilias ad eius memoriam adhibens.

Migrat ad
Dominum,
& Iulianus
ad eius se-
pulcrum vi-
gilar,

Ipse verò cum choro sanctorum hominum versabatur, quibus talis gratia data est, ut alius alio non esset inferior, sed virtutibus inter se certarent. Multa enim curationum signa per ipsum & eius discipulos Deus efficiebat. Neminem sol ipse iratum vel inuenit, vel dereliquit. Si quis verò aliquo modo in aliquem se arrogantem & superbum ostendisset, cibum non fumebat, in humilitate & fletibus perseverans, quoad charitatem fratri restitisset. Eiusmodi studio ita laborabant, ut sanctarum orationum fructus sacrificium laudis Deo ipsi offerrent. Gaudebat pater ipse filiorum studio. Tunc singuli dicebant se incipere, quando finiebant. In hac sancta congregatione nunquam diabolus aliquem suis laqueis irretire potuit.

F. LAURENTIUS SVRIVS CANDIDO LECTORI.

Hucusque reuerèdissimus Aloysius Lipomanus, vir sempiterna memoria dignissimus, in septimo Tomo Vitarum Sanctorum, hanc Iuliani & Basilissæ historiam, ex Græcis ipsius hortatu Latine conuersam, ponit, tantum non per suum habens, nihil eius hæc tunc Latine extitisse. At nos, totam historiam, cum Græco Aloysij exemplari ferè ubique consentientem, quamq; antiquissima etiam allegent martyrologia, in manuscriptis codicibus inuenimus, libenterq; ea, quæ in Græco exemplari desiderari testatur Aloysius, his, quæ ille eleganter curauit Latine transferri, adiecimus, ut habeat lector integram totius rei gestæ narrationem, in quibus tamen interdum stylum absque sententiæ damno mutauimus.

Dira Chris-
tianorum
persecutio.

HÆC agebantur Antiochia, quæ est metropolis Syriae. Quid multa? Vis persecutionis incubuit, sed Dominus non dereliquit sanctos suos, conseruans eos etiam in confessione martyrij, cuius regnum permanet in secula seculorum, Amen. Adueniente autem Martino præside in urbem Antiochiam, ad eum furor sacrilegus exarsit, ut non villa, non vicus remaneret, ubi non idolum statueretur: ut si quis aut emere aut vendere voluisset, prius idolis immolaret. Antiocheni autem iussu præsidis compellebantur singuli in suis ædibus simulacrum Iouis collocare: & ipse quidem præses Martinus, author erat perditionis cum coniuge & vnico filio suo. Perfertur autem ad illum Iuliani fides, & quod multos secum in hac religione socios haberet, qui se pararent ad mortem potius, quam idolis sacrificarent. Iratus itaque Martinus, accito ad se assessori suo præcipit, ut beatum Iulianum & eius socios omnes conueniat, horteturque ex decreto inuictissimorum principum dijs immolare, nè cum contemptoribus diuersis subdantur poenis. Assessor verò vnâ cum Corniculario & principe ac primarijs viris ciuitatis, pergit ad eum locum, ubi sanctus Iulianus Domino vacabat: quod permulsi sacerdotes & diaconi & ministri Ecclesiæ se receperant, rabiemque persecutionis declinantes, parati erant ad necem. Nunciatur igitur Iuliano, assessorem iudicis cum principe & primoribus urbis præforibus adesse. Ille igitur sic alloquitur eos, qui illic erant congregati: iam, fratres, oremus: quandoquidem iuxta sunt persecutores nostri, qui instar aquæ absorbere nos volunt. Videamus ergo, quid nobis responsuri sint.

Armat frō-
tem crucis
signo.

Hæc dicens, armat frontem crucis signo, & scuto fidei communiens pectus, iubet eos ingredi: & quia erat primarij viri eius urbis filius, pro dignitate ei à magistratu ciuitatis honor exhibebatur. Porrò iudicis assessor in has prorupit voces: Puto non te latere, Iuliane,

liane, sacratissimorum principum decreta, quibus orbi cōsulunt, vt vna sit apud omnes deorum cultura. Nam dominus meus Martianus p̄ses, audiens nobilem generis tui stirpem, hoc pro sua sapientia decreuit, vt secūdū moderationem legum, cum gratia conueniaris: quam legem dominorum principum p̄ manibus habeo, tibi recensendam: ex quibus salutaris dictis veritate comperta, reddas te generi tuo, & proprijs bonis vtaris, & amicitiam consequaris principum. Cui beatus Iulianus sic respondit: Sapientiam tuam non credo fugere, quia non serpens mouetur ex propria sede, nisi ex ore incantantis verborum cognouerit carmina. Nam sicut non proficit, nec valet mouere serpentem, qui carmina nescit: ita nec decreta principum, nec philosophia iudicis, quæ in te cognoscitur, Christicolæ mentes ad demonum poterit inclinare culturas. Assessor dixit: Ergo cōremnis ac despicias, & indignum ducis audire principum iussū? Sanctus Iulianus dixit: Audiant principum iussū, qui ipsis militant: nos autem, qui regem habemus in cælo, terrenum principem non audimus. Assessor dixit: Et hoc potes gestis edicere? Iulianus sanctus dixit: Gestis aliquid prosequantur, qui in hac vita spem habent: nobis autem, quibus mundus crucifixus est, quid cum foro? Assessor dixit: Vt video, desperasti de te, vt non viuas: vel istius multitudinis, quā tibi aggregasti, miserere. Sanctus Iulianus dixit: Multitudinis huius voluntas simul mecum ex Dei pendet arbitrio. Nam qualem me vides loquentem, tales sunt & isti tacentes. Vnus est Dominus, quem confitemur, qui est Christus filius Dei. Assessor dixit: Hęc quæ prosequeris, renūcio domino p̄sidi. Sanctus Iulianus dixit: Quod in nobis cognouisti, occultari non sinas. Nos potius parati sumus nūc temporalem mortem suscipere, vt in æternū viuamus, quā viuere temporaliter, vt æternis pœnis mancipemur. Assessor dixit: Audio etiam, quod episcopus & omnem clerum tecum aggregasti. Nunquid & ipsi discipuli tui effecti sunt? Sanctus Iulianus dixit: Discipuli nō sunt, sed patres. Per ipsos enim veram natiuitatem suscepimus. Pro qua re satis dignum est, vt filij cum patribus, & patres cum filijs pergant ad regna cælorum.

Episcopus
& Clericos
dicit patres
suos, & qui
dem reuer
renter.

Rediēs igitur assessor, p̄sidi Martiano omnia nunciauit, quæ fuerāt gesta. Tūc Martianus p̄ses cōsilio diaboli armatus, hęc dedit authoritatē, vt Iulianus solus obtutibus suis suæ audientiæ referuaretur: multitudinem verò sanctorū in eodē loco, quo agebant & Dei laudibus vacabant, iussit ignibus cōcremari. Quod & impletum est, & omnes ibidem igne consumpti sunt. Huic ergo loco talis diuinitūs gratia collata est vsq; in hodiernum diem, vt omnes p̄tereuntes, vbi tempus p̄fallendi certissimū venerit, Tertia, Sexta, Nona, Vespera, & nocturno tempore irā audiant p̄fallētium multitudinem, vt si quis his temporibus aduenerit, quacunque fuerit infirmitate detentus, sanus abscedat. Nunciatur Martiano impletum fuisse quod iusserat, & beatissimum Iulianum sub custodia degere. Tunc exarsit inimicus, & sequenti die tribunal sibi p̄parari iubet in foro. Illic igitur p̄sidis iussio impletur. Cucurrit vndique omnis ætas, omnisque sexus, vt beatum Iulianum, cuius amore tenebantur, viderent cum diabolo dimicantem.

Martyres
cōburunt.

Tunc p̄ses sub voce terribili iubet beatum Iulianum suis adspectibus p̄sentari. Quem cum offerret iudici, intuitus in eum Martianus p̄ses, dixit: Tu es Iulianus, p̄ceptis principum rebellis, & diuinorum numinū contemptor contumax? Tu es, qui innocentem multitudinem magicis artibus aggregasti, & omnium mētes immutasti? Ad hęc beatus Iulianus studebat silentio. Ad quem iterū Martianus ait: Video te sceleribus tuis oppressum, nihil ad ea, quæ interrogo, respondere. Sanctus Iulianus dixit: Ego nec rebellis, nec sacrilegus vnquam fui: sed legi diuinæ, in qua regalia vitæ cōtinentur mandata, pareo. Nam quod me studentem silentio miraris, tecum colloqui sanè erubescō, quem video fallacia & mendacijs armatum. Nam horum Imperatorum iussio quomodo potest esse sacra, quæ sacrilegium imperat? Martianus dixit: Doleo vicem tuā, quod sic magicis artibus occupatus es, vt non intelligas, quantam vim habeāt principum iussa: per quæ obediens consequitur laudem, & principum meretur amicitias: inobediens autem, qualis tu esse dinoscis, pœnis subiacet, & mortis heres efficitur. Nam audio te tam nobili familia exortum, vt adhuc Imperator natalibus tuis parcere velit. Itaq; hortor te quasi filium meum, vt ad laudem generis tui, dijs thura offerre letus properes.

Iulianus s̄
statur ad
tribunal p̄
sidis.

Hęc audiens beatus Iulianus, dixit: P̄ses spiritu malitiæ cecate, nō recto ordine prosequeris, vt intelligere possis, quæ sit laus generis mei. Tu mihi suades, vt dijs quos colitis, thura offeram, vt gloriam & amicitias principum merear adipisci. Vos dinoscimi

Irridet falsos deos.

ni multorum deorum dearumque esse cultores: nos autem Trinitatis vnicæ veri esse cultores manifestamur. Dij vestri lapidei sunt, aut ærei. Si ærei sunt, satis eis meliores sunt cucumæ, quæ ad vsum hominum ex ipso metallo fiunt. Si lapidei sunt, respuædi sunt, quia ex ipsis sternuntur plateæ ad euadendum lutum: & cum sint omnes, quos colitis, ex quolibet metallo, aut cõstatili, aut sculprili, dicitis eos sacrificio & thure placari, vt per hæc sint propitij his, qui eos colunt. Nos autem, qui vnum Deum, qui est in cælis, colimus, dicitis magicis artibus occupatos: pro qua re torqueri nos iubetis, verum Deum cõfidentes. Vnde debes scire quod nescis: quia sicut non est societas luci & tenebris, nec firma habitatio agni cum lupo: ita non poterit fides nostra subiugari imperio vestro. Martianus dixit: Mihi iussum nõ est verbis agere tecum: sed audi, quod iubent inuicti principes, vt ex eorum lege cognoscas, quid te agere oporteat. Sanctus Iulianus dixit: Quid iubent, audiui: quid autem me oporteat facere, cõsilio salutari definiui. Nefas est enim, grege præmissõ, pastorem minimè sequi. Martianus dixit: Illi mortem dignam pro errore suo consecuti sunt: tu verò vt euadas tormenta, quæ contemptoribus debentur, & vt generi tuo & natalibus restituaris, hoc elabora. Sanctus Iulianus dixit: Labora pro te, vel pro tuis, quos diabolus sibi fecit esse hæredes: pro me autem ille sollicitus est, qui me ex limo terræ formauit. Martianus præses dixit: Sic tecum debeo agere, quasi cum infirmo cardiaco medicus, quoad usque sanitatem recipias. Quod si te sanum reddidero, & diuinorum numinum cultorem effecero, magnum mihi honorem apud principes confluero. Nam & ipsi domini rerum, multum tuæ insanix condolent. Sanctus Iulianus dixit: Nunquam auditum est, vt cæcus illuminet videtem, aut morbidus curet sanum, aut errans corrigat recto itinere gradietem. Martianus dixit: Ergò vt dicis, cæcus sum, morbidusque, & errans, qui salutis tuæ consultum esse cupio: & tu solus plenam obtines sanitatem? Sanctus Iulianus dixit: Hæc omnia in te dominium obtinet. Quod si velles te cognoscere, vt toto pectore salutem inquirereres tuam, nõ te horreret medicus noster, per quem omnes Christiani verissimam obtinent sanitatem. Quos autem vos colitis, demones esse manifestum est: qui perdere possunt sibi credentes, liberare verò non possunt.

Cædit nodosis stultibus atrociter.

Hæc audiens Martianus, exclamat tortoribus suis: Extendatur ad verbera, vt vel scilicet stultitia eius omnibus innotescat. Beatus Iulianus dixit: Non est stultitia Deum nõsse, sed gloria: tu verò secularibus oppressus illecebris, quid sit congruum, non agnoscis. Martianus dixit: Extēdite eum, & fustes rigidos & nodosos afferre, & omnia eius membra fortiter dissipate. Cum hæc facerēt, vnus de cædentibus icu percutiẽs oculum amisit: & is erat de necessarijs præsidis, qui etiam Imperatoribus notissimus fuit. Hæc videns Martianus, fremuit, dicens: Tantum valuit magica ars tua, vt tu nihil sentias, & aliorum oculos euellas? Sanctus Iulianus dixit: Martiane vides, quia hoc est verum, quod superius dixi: cæcus es, & morbidus, & errans. Sed tãdem amota sēnitia tua, qua in me baccharis, audi quæ propono. Martianus dixit: Si pro salute tua, audiam te libentissimè. Sanctus Iulianus dixit: Cõuoca omnes, quos habes, deorum & dearum probatissimos sacerdotes, & inuocent nomina deorum suorum super oculum euulsum, & restituant cultori suo visum. Cum autem non valuerint, ego Domini mei Iesu Christi nomen inuoco, & non solum euulsum oculum corporalem ei restituo, sed & cordis oculos illuminabo.

Demonum simulacra destruitur.

Tunc Marianus tam vera ratione confusus, iubet omnes pontifices adesse, dicens ad eos: Ite, & immortales deos sacrificijs optimis honorate, vt huic rebelli suo Iuliano ostendant virtutem suam, & homini meo necessario oculum reformantes, ipsum culturæ suæ inclinent. Ingrediuntur lapides ad lapides, lapidum iussa complentes. Qui cum ritu illo nequissimo demonia appellarent, hoc accipiunt in templo responsum: Discedite à nobis: nos igni perpetuo mancipati sumus. Nam tantum valet deprecatio Iuliani ad Dominum, vt à quo die comprehensus est, nobis poena centuplicata sit. Et cum tenebris clausi retineamur, quomodo huic visum reddimus, quem ipsi non habemus? Hoc responsum accipientes in templo, egrediuntur falsa promittentes. Beatus verò Iulianus, quem nihil latebat, oratione facta, dicit ad præsidem: Martiane, festina celeriter ingredi templum: vocat te dij tui. Et licet nõ volũtate pareret, sed inuitus, tamen paruit. Cumque ingrederetur ianuam templi, vidit omnia simulacra ærea, crystallina, electrina, aurea, vel ex omni metallo sculpta, quæ fuerant amplius quinquaginta, ita comminuta & in puluerem esse redacta, vt quid fuissent, penitus non appareret. Tunc Martianus præses cæcatus à diabolo, clamare & dicere cœpit: O maleficia sic præualentia: o apodixes carminum,

minum, vt & vires deorum superent, & preciosa numina in puluerem redigant. Sed hæc deorum sapientia laudabilis est: qui adhuc iniurias sibi irrogatas sustinent, vt rebelles suos patiendū subiungent. Ipsum autem videamus, si pollicitationis suæ impleat effectum, vt oculum ictu percutientis extinctum, sola inuocatione nominis Dei sui valeat reformare.

Tunc Martianus præses ad beatum Iulianum dixit: Patientissimos deos te superasse gloriaris, quorum circa te pietatem minimè cognoscis. Nunc autem promissum tuum imple, vt in Christi nomine, quem colis, oculum restituas extinctum. Sed nè hoc magicis artibus exerceas, lotio te perfundi iubeo, per quod maleficia omnia profigantur. Beatus Iulianus dixit: Hoc quod facturus es, non ad iniuriam meam, sed ad laudem Domini mei proficiet: vt & oculum pristinae sanitati restituat, & putens lotium in odorem conuertat nectareum. Cumque eum perfunderent, ita completum est, vt à sancto Iuliano antè prædictum fuerat, vt non lotio, sed balsamo putares esse perfusum. Ad quod miraculum præses, licèt incredulus, tabescebat. Tunc sancto Iuliano super oculū extinctum crucem Saluatoris faciente, & nomen Domini inuocante, statim ita restitutus est ocululus, quasi nihil fuisset passus. Sed hæc omnia non Dei virtute, sed magicis artibus credebatur fieri Martianus. Ille verò, qui oculum recepit, clamabat, dicēs: Verus Deus est Christus, & ipse solus est colendus, ipse solus adorandus. Quem talia prosequentem præses gladio animaduerti iussit: sicque, roseo sanguinis sui rubore perfusum, Christus sibi martyrem consecrauit.

Sanctum verò Iulianum impijssimus Martianus diuersis poenis afflictum, & vinculis ferreis per omnes artus oneratum, sub voce præconis circuire ciuitatē præcepit, dicendo: Hæc merentur rebelles deorum, & principum cōtemptores. Cumque venissent ad locum, vbi filius præsidis literis studebat, puer ait ad condiscipulos suos: Rem video inauditam. Qui dixerunt: Quam? Er ait: Ecce video reum illum Christianum, quem milites ducunt, & multitudinem candidatorum, cum illo loquentem, & coronam ex lapidibus preciosis & auro super caput eius, cuius fulgor aëris huius obscurat lumen: & alios tres viros albescentibus comis aureoq; vultu, in similitudine aquilarum, super eum excubias celebrantes. Et hoc mihi videtur, quia dignum est huic tali Deo credere, qui sic suos tuetur cultores, & tali decore circūdat. Nam credite mihi fratres, in eius cōfessione delector, & talia pati desidero, si velit eius Deus esse Deus meus. Hæc audientes cōdiscipuli eius & magister, turbati sunt, eumque blādo sermone corripiētes, ab intentione reuocare volebant. Timebant enim, quia vnicus erat patri. Et adiecit puer: Verè magnus est Deus Christianorum, in quem credere cōsilio salutari decreui. Ipse est verus Deus, qui credentes in se non deserit. Quæ est enim gloria huius vitæ? Sicut vento vter distentus ple- nus apparet oculis, & intus est vacuus: ita & huius seculi gloria, in qua nos temporalem habemus lætitiā, & æternam Dei potentiam non cognoscimus. Volumus dominati- onem exercere, & dominatorem rerum, qui est in cælis, corde incredulo volūtariè non agnoscimus. Quanto meliora sunt nobis pecora & iumenta, vel canes, qui vocem vel iussum dominorum suorum agnoscunt: iniuriam verò eorum, moribus vindicant & calcibus. Nos autem rationales facti, creatorem nostrum dimittimus, & colimus lapides & ligna. Sufficiat mihi hucusquè errasse: iam non errabo, quod mihi defuit, ostensum est. Tempus acceptum inueni: quare non elaborem, vt adquiram tempus sine tempore, fruar luce sine fine: Contemno diuitias labiles, vt æternas adquiram. Nam impedimenta huius mundi separant à Deo: potestas verò temporalis successione finitur, & vita ipsa à morte separatur. Illi credere debeo Deo sancto, in cuius regno si militem, nullus venit mihi successor: cuius æternitati si sociatus fuero, mortem nūquā pertimesco. Hæc est vera gloria & nobilitas generis, pro eo pati: quem, cum torqueor, nunquā amitto: quem cum confiteor, nunquā derelinquo.

Hæc dicēs præsidis filius, proiecit volumina doctorū, & ipsas vestes, quas indutus erat, abiecit à se, dicēs: Polluta vestimenta mea ad Dei hominem properantem, necesse est abijcere: nudū me maternus vterus huic seculo fudit: ideoque, quod mundi est, mūdo relinquam. Et hæc dicēs, per plateam ciuitatis cursum arripuit, quousquè ad locum, vbi sanctus Iulianus torquebatur, veniret. Itā enim iusserat iniquissimus Martianus, vt per omnes plateas & vicus ciuitatis diuersis poenis affligeretur. Tunc puer prostratus pedibus sancti Iuliani martyris, clamabat, dicēs: Te desidero patrem secundæ natiuitatis, quem

O cæcas ho-
minū men-
tes.

Fector lotij
in gratifi-
mos muræ
odores.

Cæcū videt.

Visto filij
Præsidis.

Gloria hui-
us vitæ pro-
sus inanis.

Spiritus Dei
loquitur in
puero.

Mira con-
uersio filij
Præsidis.

quem Christus Dominus aded clarum exhibet. Martianum verò genitorè meum, iniquum veridicorum omnium veritatisq; persecutorem, abnego & despicio: tibiq; adherens, opto pro Christo Domino & Salvatore meo, quem vsq; in hunc diem ignoravi, familia tibi pati. Hęc videtes ministri poenarum & milites, tabuerunt admirantes, stupore perterriti, nec sermonem edere potuerunt. Doctores verò atq; magistri fugam meditantur, totaq; ciuitas ad spectaculum tantæ rei concurrebat. Omnes hęc audientes & videntes tremor inuasit, cognoscentes præsidis filium sancto Iuliano sic adherentem, vulnera eius osculantem, taliaq; proclamantem: Vniuersi populi, qui conuenistis, cognoscite me: quia ego sum filius præsidis, qui cum impio meo patre sanctorū veneranda corpora, licentia paternæ potestatis elatus, dissipabam: Et hęc ignorans, contra Deum feci. At vbi Deum cognoui, immò cognitus sum ab eo, dijs abrenuncio, patrem & matrem abnego, diuitias superfluas respuo, Christum confiteor, beati Iuliani me sectatorem profiteor. Quid tardatis ministri & milites? Ite, renunciate parentibus meis, me verum Deum cognouisse: & huic adherere, quem veri Dei verum cultorem cognoui.

Innotuit res toti ciuitati, totamq; prouinciam fama peragrauit. Nunciantur hęc patri eius & matri: at illi audientes, vt cera ab igni tabescebat: & quia innumerabilis venerat multitudo populi, iubent filium à Iuliano segregatum, sibi restitui. Domini verò misericordia ita adfuit precibus sancti martyris sui, vt si quis vellet extendere manum, vt eum separaret à cõplexu sancti Iuliani, statim contraherentur manus & brachia illius. Resciscēs id pater, iubet eos ad se simul perducere. Cumq; eius ad spectibus sisterentur, ait ad beatum Iulianum: Spei meæ fructum magicis artibus auferre conaris, & tenerum pectus illicitis carminibus genitorum affectus negare compellis? Hęc dicente præside, aduenit mater eius cum innumerabili familia vtriusq; sexūs, crineq; soluto & vberibus nudatis laceratoq; pectore, vocem dabant in cælum. Tunc præses videns hęc, scissis vestibus, lacerata facie, dicit ad beatum Iulianum: Iuliane crudelissime, adspice dolorem patris & matris: adspice tantæ familiæ planctum, & magicis artibus solue innocentiam, vt nobis vnicum reddas filium, & huic tantæ familiæ resti tuas dominum: vt & ego pro te Imperatoribus suggeram, vt culpa tua neglecta, sanus abscedas. Sanctus Iulianus dixit: Suffragio tuo opus nõ habeo, nec ab Imperatoribus tuis dimitti quero: sed hoc rogo Dominum meū Iesum Christum, vt me vnà cum isto agno, de luporum visceribus nato, & omnes qui credituri sunt, martyrio impleto, in corū numero, quos tu in innocentia viuentes, igne consumpsisti, computare dignetur. Nam ecce adest, qui ex te natus est, & modò mecum credendo renatus est. Aetatem habet: ipse tibi responsum det, ipse genitricis adspiciat lachrymas, ipse vbera, quibus nutritus est, doleat moribus fecdis esse consumpta.

Parētes eius mirè cruciatur eius cõuersione.

Oratio Celsi pueri ad parentes suos.

Ad hęc venerabilis puer dixit: Cõtingere solet, vt de spinis rosæ nascantur, nec amittit odorem suauissimum rosæ nata de spinis: neque frutex, qui genuit rosam, spinarum suarum amittit aculeos. Vt igitur consueuistis, pungite, & me odorè suauitatis creditibus permittite propinare. Vobis obediant, qui perire parati sunt: me imitentur, qui de tenebris ad lucem transire contendunt. Ego pro Christo Iesu Domino meo vos parentes abnego: vos propter deorum vestrorum cultum, filium vestrum tormentis affligite. Per istam enim temporalem mortem, vitam aq̄tiro æternam: nec possum in vos pius esse, & in me crudelis existere: nec vestrum amorem præpono æternæ lætitiæ. Quid moramini? Quasi incredulus & crudelis pater, non quasi verus Abraham, apprehendens gladium, & Christo filium victimam offer. Sed si te viscera pietatis vincunt, dirige me ad sequissimos principes, vt & ego pro Domino meo Iesu Christo ornamenta martyrii poenis adimpleam. Nam vani & inanes sunt luctus vestri, falsæ lachrymæ: me verò ab hac confessione pietatis non valebunt disungere nec definitiones omnes philosophorum. Discedit ergò à me, quia paternum nomen & maternum Christi nomini posthabeo. His auditis, exclamauit Præses: Custodia priuata asseruentur, & opes necessariae cis subministrantur. Tum verò sanctus Iulianus, Opes, inquit, quas nobis præberi iubes, tibi consentientibus largiaris.

Hęc audiens Martianus præses, fremuit vt leo: Et existimās poena terrere, quos blandimentis obtinere non potuit, iubet eos in carceris ima retrudi, vbi damnatorum membra, diuturno tempore tabefacta, horribilium vermium examina exhalabant: & foetor terretimus sentiebatur. Introducuntur eò sancti martyres: quos præcedens gratia Dei, locum

Iocum horrendum illum delectabilem eis reddidit, tenebrasq; conuertit in lucem, exhibens cereorum officia, neſtareumq; spirans odorem, ita vt poena euaneſceret. Hęc videntes milites circiter viginti, qui eos cuſtodia mancipandos adduxerant, cõuerſi, ad inuicem dicunt: Non pudet nos ferro eſſe peſtore? Nunquid iuſtum eſt, vt ab hac tali luce ad tenebras reuertamur, à vita ad mortem, ab odore neſtareo ad horrendas effuſiones ſanguinis, à tali patre ſic nos monente ad iudicem irascentem, à veritate ad mendacium, à ſobrietate ad ebrietatē, à caſtitate ad libidinem? Turpe eſt reuerti & eſſe quod fuimus, & negligere ſalutem quam inuenimus. Hęc dicētes, ad pedes ſe aduoluunt ſancti Iuliani, laudantes & conſitentis nomen Chriſti. Tunc beatus Iulianus cum venerabili puero, Deo gratias referūt. Audiens hęc Martianus præſes, preponit cuſtodia crudeliſſimos cuſtodes, donē tormentis præparatis, omnibus pœnas inferret. Beatus verò Iulianus ſolicitus de ſalute eorum, quos Chriſto acquiſierat, orabat Deum, vt baptiſmi gratia eos faceret confirmari.

Nec hoc ſilebitur, aliud inſigne donū in eadem ciuitate cõceſſum. Ante tempus enim perſecutionis, Imperatores Diocletianus & Maximianus primarium virum ciuitatis illius vnice diligebant, quod ex genere Carini Imperatoris deſcendiſſet. Hic deſunctus cum vxore ſua Chriſtiana, ſeptem filios perſectos Chriſtianos ſuperſtites reliquit, quos Imperatores retinentes amore patris eorū, iuſſerunt eos ſine aliqua perſecutione Chriſtianæ religioni deſeruire. Hi habuerunt ſecum præbyterum, qui eis ſancta myſteria celebrabat. Viſitantur ergo à Domino, & iubentur vnà cum præbytero carcerem petere, vt venerabilis puer & milites gratiam Baptiſmi perciperent. Statim igitur ſancto præcepto obediunt: cumq; ad carcerem venirent nocte, viderunt angelum Domini ante ſe præeuntem: qui vt tetigit ianuas carceris, ſtati omnia clauſtra aperta ſunt. Et orantes ſimul cum beato Iuliano, Deo vota perſoluunt. Tūc illi ſeptem fratres vnà cum ſancto præbytero Antonio videntes tantum ſplendorem gratiæ, clamabant, dicentes: Ecce adſumus: Huc nos Dominus direxit vnà cum ſacerdote ſuo, vt omnes hi gratiam baptiſmatis conſequantur, & nos omnes per te pater Iuliane, verax Chriſti miles, in agone martyrii Chriſto pleniùs militemus. Hęc audiens beatus Iulianus, dixit: Gratias tibi Ieſu bone refero, qui dignatus eſt ita implere deſiderium meum, vt hi, quos per me tibi acquiſiſti, per baptiſmi gratiam vera fidei membra confirmentur, & quos impietas Imperatorum quaſi agnos paruulos inter tanta agmina luporum reliquerat, ad tui ſancti nominis confeſſionem aggregentur.

Nunciatur interim hęc impio Martiano, cumq; comperit ſeptem germanos ſine aliqua perſecutione Iuliano ſociatos, & optare mori pro Chriſto, contremuit: Et educēs eos de cuſtodia, ſic alloquitur: Quid vobis contigit, infantuli, quos ita principes tuentur & diligunt, vt ipſi arbitrii veſtri eſſetis, & fidei veſtræ cultores? Quid patimini, vt ſine aliqua perſecutione optetis mori, quibus conſeſſum eſt viuere? Si ego maleficijs amiſi filium, & militum mentes neſcio quibus carminibus immutatae ſunt, cur ita vos, veſtro permiſſi arbitrio, vltro neos offertis neci? Audite me, & eſtote ſecuri, vt fuiſtis. Ad hęc ſenior frater venerabilis ait: Præſes, audi quæ à me dicuntur. Præſes dixit: Dic, & libens audiam. Puer dixit: Maſſa auri naturæ ſuæ obtinet claritatem: ſed niſi per manus artificis, igne & malleis & limis in partes diſſecetur, diadema indè in capite regis non perficitur. Vt verò ex ipſo metallo auri, induſtria artificis diuerſarum adhibito ordine margaritarum & lapillorum, precioſum componitur diadema, ita vt omnes qui vident, mirentur, & vt auro, natura ſua ſplendido, diuerſarum margaritarum & lapillorum natura adhaeret: ita ſumus & nos, nati de Chriſtianiſ parentibus, & facti Chriſtiani: ſed niſi natiuitas hęc in publico omnibus fuerit manifeſtata, in occulto non coronatur: & niſi beati Iuliani veſtigia immaculato calle ſecuti fuerimus, in diademate regis æterni Domini noſtri Ieſu Chriſti eſſe non poſſumus. Sat̄s abominabilis eſt illa arbor, quæ folijs vernat, & creatori ſuo mellifua poma non exhibet. Hęc audiens Martianus, iubet eos in cuſtodiam recipi: in qua pro eis beatus Iulianus & omnes ſancti Dominum deprecabātur, nè per ſerpentis falſa blandimenta innocua pectora declinarent ad verba maligna: ſuſcipiuntq; ſancti letos, quos antè ſuſpectos habuerant.

Tunc Martianus præſes ſuggeſtionem fecit Imperatoribus, dicēs: Piſſimi principes, ſubuenite legibus veſtris, & diuinis numinibus, quæ remanſerunt, præbete munimina: & magnum Iulianum veſtris cõſpectibus præſentate, qui magicis artibus ampliùs quin-

Horridus
carcer fit
martyribus
delectabi-

lis.
20. milites
credunt.

Præbyter
ſancta my-
ſteria cele-
brat, id eſt,
Miſſam.

Septē fra-
tres cum
poſſent vi-
uere, vltro
ſe pœniſ oſi-
ferunt.

Præſes re-
fert ad Im-
perat.

quaginta deorū simulacra, per quos mūdus florebat, cōminuit, filiumq; meū vnicū à me separauit, & militū mētes, nescio qua magica arte immutauit: quin & septē germanos, quos clemētia vestra legis suæ iussit esse cultores, sua magica arte ad se allexit, & beneficijs vestris fecit esse ingratos. Quid ergò iussu vestro definiatis, decernite. Hęc audientes Imperatores impijssimi, hęc dederūt sententiā, vt si Iulianus cū socijs suis in hac confessione permaneret, ad exemplū ceterorū, cōgregata omni prouincia, vniuerso vulgo expectāte, singulis singulas cupas iuberet pparari, & in eas picē, bitumen & sulphur mirti, & singulos in eas deponi cupas, & igne supposito cōcremari. Quòd si aduersus hęc magicæ artis praualeat carmen, habet potestatem qua vellet eos poena affligendi.

Sistuntur
martyres
tribunali
præsidis.

Accepta hac autoritate, præses iubet sibi in foro sedem preparari. Alia verò die cūm confedisset, iubet sanctum Iulianum cum socijs eius suis ad spectibus sisti. Et cūm sisterentur, in hanc vocem serpens prorupit: Nihil de vestra salute in tanti temporis spatio cogitastis? Sanctus Iulianus respondit: Cogitatus noster qui est ab initio, in quo cœpit, in hoc & finit: tu verò si aliquid cogitasti poenarū, exerce. Martianus præses dixit: Quod cogitasti, hoc implebo. Et adiecit: Audistis, quid de vobis statuerint in uicissimi principes? Venerabilis puer respondit: Audisti & tu nec nominande, nec dicende, nec vidende pater, poenā, quam preparauit Deus diabolo & vobis, qui effecti estis angeli eius? Subsecutus sanctus Iulianus, dixit: Quod iusserunt, imple. nam nos quidem te audire non delectat. Cū ista dicerentur, ecce corpus ferebatur exanime per plateam, sepulturæ mancipandum. Tunc Martianus præses cæco corde iubet corpus reduci. Cūque hoc factum fuisset, iubet illud in medio foro deponi. Omnes ergò hęc videntes, vehementer obstupescūt. Et ait ad sanctum Iulianum: Magister vester Christus dicitur antequam crucifigeretur, mortuos suscitasse. Hic iam patebit, si verè Deus est, si vos, sicut & magister vester, mortuum suscitaueritis. Sanctus Iulianus dixit: Quid prodest cæco, quòd hic sol oritur? Martianus dixit: Hic nunc parce fabulis, & si aliquid præuales, aut Deus tuus, sicut superius dixi, hunc mortuum suscita. Beatus Iulianus dixit: Licet infidelitas vestra hoc non mereatur à Domino, tamen quia tempus est, vt virtus eius manifestetur, & nè hoc impossibile putetis, fidele habeo promissum Domini mei, credens quicquid eum petiēro, non me fraudatum iri. Tunc verò Iuliano oculorum intentionem in cælum defigente ferè vnius horæ spatio, subito immutata est facies eius, & facta est vt nix: & his verbis coram omni populo, audientibus cunctis, fudit orationem ad Dominum, dicēs:

S. Iuliani
precatio.

Domine Iesu Christe, qui es verus filius Dei, qui in principio natus es de patre sine tempore, & in nouissimo mundi carnem de Virgine sumpsisti sine semine: adspice in hac hora de summitate cælorum ad confusionem inimicorum tuorum, & ad corroborandam fidem credentium in te hęc, quæ operatus es postus in terris: exaudi nunc de cælis, & suscita hunc mortuum, vt viuus non moriantur, sed mortui reuiuiscant. Et hęc dicēs, ait ad corpus: Tibi dico, terra arida, in ipsius nomine, qui quarto die Lazarū suscitauit, surge & sta super pedes tuos. His dictis, surrexit qui erat mortuus, & voce magna clamabat: O acceptabilis oratio, o immaculata virginitas, quāta meretur? Quò enim ego ducebar, & vnde redactus sum?

Mortuus
excitatur.

Tunc Martianus cæcatus à diabolo, irridendo dicebat: Vnde redisti? Tunc ille, qui fuerat mortuus, dixit ad præsidem: Permite me ordine prosequi. Martianus iterum ridēs, dixit: Prosequere. Ad hęc ille, q̄ fuerat mortuus, dixit: Ducebar nescio à quibus Aethiopicis, quorum statura erat vt gigantū, ad spectus horrendus, oculi vt fornax ignis, dentes vt leonum, brachia vt trabes, vngulæ vt aquilæ: in quibus nulla misericordia erat. Hi me letantes ducebant in infernum, & iam propè ad os putei cūm essem, hoc expectabatur, vt caro mea redderetur terræ, ex qua sumpta est. At vbi tu præses corpus meum fecisti reuocari, & beatus Iulianus orationem fudit ad Dominum cælorum, infernus omnis conturbatus est, & audita est vox de throno Dei, dicens: Propter dilectum meum Iulianum reducatur anima. In nullo enim volo eum contristare, in quo sic pater & ego & spiritus sanctus letamur. Post hanc vocem venerunt duo viri albis induti, & auferentes me de damnatione impiorum, huic luci reddiderunt, vt per eum qui me suscitauit, cognoscam eum post mortem, quem antè viuus negabam. Hęc audiens præses, turbatus est: & nè dissensio fieret inter tantas multitudines, iubet eum cum sanctis in custodia retrudi, & claustra annulo suo signari. Quem beatus Iulianus fecit baptismi gratiam consequi: atque ita cum illis cœpit martyrij agonem subire.

Mortui suscitati oratione
tuncula.

Iubet

Iubet autem impius Martianus præparari poenam, quam Imperatores decreuerant. Cumque parata fuisset, illuxit dies altera, & populi vtriusque sexus currebāt ad spectaculum circi. Sedit autem pro tribunali præses, & vniuersa ætas concurrir: & qui nolabant, à ministris vrgebantur. Statuuntur cupæ per ordinem triginta & vna: terror verò intolerabilis inuasit homines: implentur cupæ ad medium vsque pice, bitumine & sulphure: aggregatur copia lignorum & sarmentorum, iubetque impius Martianus sanctos produci de custodia. Sanctus verò Iulianus & puer vno vinculo tenebantur: cæteri autem onerati diuersis vinculis catenarum, trahebantur ad spectaculū, hymnum Domino vna voce cantantes & dicentes: Bonum mihi Domine, quia humiliasti me, vt discam mandata tua. In quorum adpectu nouam pulchritudinem omnis ætas mirabatur, & eorum mentes ad fletum conuersa pietas inclinabat. Clamabant omnes confusè, Viri dicebant: O iniustitia, & nos filios habemus. Mulieres, solutis crinibus, clamabāt: O fletus felle acerbior, cur talis iuuentus igne crematur? O potestas cæca, quæ nec viuis parcit, nec resurgentibus credit. Tunc sanctus Iulianus silentium petens, ait ad populum: Nè prohibeatis auro, quòd minùs per ignem transeat: scientes visuros omnes & credentes & incredulos, igni consumpto, illæ sos nos permanere.

Iussit autem præses ad suum illos conspectum adduci, quibus sic ait: O desperata voluntas, per quam decus iuuentutis ad interitum quasi ad epulas properat. Nescio quo carmine sic alienatæ sunt istorum mentes. Conuertimini, & licet tardè, pro vestra salute immortalibus dijs, qui pro vobis laborant, ceruices flectite. Quòd si volueritis, ego obtinebo ab Imperatoribus, vt sine aliqua persecutione religionis vestræ sitis cultores: tantum, nè vnicus filius meus in ipso flore vernantis ætatis crudeli incendio concremetur. O insanabilis dolor pectoris mei, quem primùm plangam? Cum omnium decora sunt corpora, at filij mei dulcissimi vultum considero elegantiorum. Væ tibi Iuliane, omnium malorum architecte: quàm multa bona tecum trahis ad mortem, vt vnicus filius me neget patrem, nec matrem velit agnoscere. Vel antequàm pereas fili, ex ore tuo dulcissimo verba audiam tua. Ecce venit & mater tua, quæ partus sui dolores, quos non sperabat, inuenit: Ecce & innumera familia, quæ te sibi futurum dominum sperabat, tibi valedictura aduenit. Venerabilis puer Celsus dixit: Lugeant te & se, quos fallacia dæmonum blandimenta decipiunt: nos autem quos conspiciunt ad regna cælorum contendere, cur lugent? Nam nos transibimus per ignem istum, & illæsi tibi apparebimus, & huic tanto populo, qui agonem nostrum expectat. Dæmones verò quos colitis, & illos, quos Imperatores pijssimos dicitis, ceu quædam purgamenta despiciamus. Præses dixit: Ipsa est contumax audacia vestra, quæ vos viuere non permittit. Beatus Celsus dixit: Per ipsam vanitatem quam colis, te obtestor, vt præses quæ te postulo intrepido corde, & petitioni meæ tribuas effectum. Præses dixit: Quicquid volueris, pete. Puer dixit: Cum me videris illæsum post ignem, permittite ad me venire matrem meam, & habebò eū ipsa consilium, tridui dilatione concessa. Si verò mihi illa vnam rem, quam voluero, concesserit, nec me, nec ipsam amittes. Mater hæc audiens, vrgebat fieri. Tunc impius Martianus cæcatus à diabolo, dixit: Si ex igne illæsus exieris, (quod fieri posse non credo) faciam quæ desideras.

Tunc præses non sustinens videre incendium filij, assessorem reliquit, qui principum iussu impleret: ipse autē scissis vestibus ciulans, cum vxore iam propè mortua domum reuertitur. Exurgit verò luctus immanis, plangentibus cunctis: lugebantque parentes filium, familia: multitudo dominum: nec erat, qui consolaretur. Quid multa? Assessor munus sibi iniunctum adimplens, iubet sanctos singulos in singulas cupas deponi. Sanctus verò Celsus, qui nunquam à sancti Iuliani latere fuit disiunctus, dans pacem patri, ad præparatum supplicium ibat intrepidus. Et cum singuli à ministris apprehenderentur, & deponerentur in cupas, sicut superius contexuimus, pice, bitumine & sulphure impletas: aggregata copia lignorum, sarmentorum & stupæ, iubet assessor ignem supponi. Quod vt factum est, erupit flamma triginta cubitis excelsior. De medio verò ignis ita multitudo psallentium resonabat, quasi vox aquarum multarum. Consumptis autem omnibus, igneq; sopito, cunctis mirantibus apparet sancti vt aurum vel argentum mirificè rutilans, hac modulatione hymnū Deo canentes: Transiuimus per ignem & aquam, & induxisti nos Deus in refrigerium. Et iterum: Ignis ardens & coruscans, vim naturæ suæ oblitus est.

Produciunt
iterum mar-
tyres ad sup-
plicium.

Celsi pueri
egregia con-
stantia.

Deponitur
martyres in
cupas.

Psal. 67.

Sap. 16.

Nunciantur hæc præfidi, Dei sanctos illæfos omnibus apparere, & cum vxore ad spectaculum properat, exitum rei volens agnoscere. Tunc in hanc vocem prorupit: Iuliane, te obtestor per Deum tuum, vt mihi dicas, vnde tantam virtutem maleficiorum didiceris. Beatus Iulianus dixit: Quia me per Deum meum obtestatus es, qui est horum mirabilium author, referam quomodo possint mereri, qui talia desiderant nōsse maleficia, vt, sicut & ego, huius carminis efficiantur authores. Si quis primū elaborauerit, vt se ab omnibus actionibus huius seculi faciat alienum, & solam vocem Domini audiat, imperantis & dicentis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollet crucem suam, & sequatur me: ita vt nihil amoris Christi præponat, nihilq; aliud desideret, nisi quod ipse Dominus promittit: non consideret patrem aut matrem, non vxorem, non filios, & cætera, quæ in hoc mundo impedimenta sunt animæ: qui ante omnia pauperum curam sollicitè gerit, qui contentus est esurire, vt alij reficiantur: quia satis Deo acceptum est munus, quo indigens saturatur, & nudus vestitur: quando ira non perficitur: qui malum pro malo non reddit, qui iracundiæ tempus non referuat, qui impatientiam patientia superat: & qui non dicitur sanctus, antequam sit, sed elaborat, vt sit. Multi enim dicuntur, quod non sunt, & ipsa spe securi, quia dicuntur quod non sunt, segnes efficiuntur. Elaborare autem debent, vt quod de eis dicitur, non verbis tantum, sed etiam operibus comprobetur. Et multi sunt, qui verè sunt sancti, nec tamen de eis dicitur quod sunt: sed humilitate & gratia pleni, ab hominibus audire nolunt, quod sunt: vt ab illo recipiant mercedem, qui nouit, quid sint. Hi tales hanc artem, quam ego didici, scire possunt: & non solum in hoc corpore degentes hanc merebuntur gratiam, sed etiam æternam Christi sibi conciliant amicitiam, qui docti à Christo, alijs communicant donum ipsis collatum: qui illatas sibi iniurias pro laude deputant, qui sibi iniuriæ tempus non reseruant, qui reconciliant se proximo, & proximum sibi, & sic offerunt munera Christo: denique qui humilitatem obtinent, quæ est culmen omnium bonorum.

S. Iuliani auzæ institutiones.

Luc. 9.

Humilitatis laus.

Martianus præses dixit: Et quis tam sit inspiens, qui huius vitæ lætitiā fugiat, & ad istam tantam iniuriam & indignitatē semetipsum abijciat? Sanctus Iulianus dixit: Deus noster omnibus paratus est dare, sed pauci digni sunt, qui mereantur accipere.

Martianus præses dixit: Ad te, Iuliane, meus sermo iam finem accepit. Sanctus Iulianus dixit: Hoc & ego semper optaui. Tunc præses ad filium suum ait: Ecce mater tua, vt postulasti: triduo cum ea habebis inducias. Hæc enim ad omnia parata est tibi consentire: tantum, nē te vnicum solatium dolorum suorum amittat, & dulcissimum filiū. Sanctus Celsus dixit: Hoc triduo mihi matre concessa, nulli licebit tuorum interesse.

Oratio sanctorum martyrum pro matre Celsi.

Præses dixit: Sicut vis, ita concedo. Et adiecit: Recludantur simul priuata custodia. Impletur iussio præfidis. Tunc sancti martyres recluduntur in custodia vnā cum matre pueri: Ingressi verò sancti, hanc orationem fuderunt ad Dominum: Domine Deus, qui præcius es futurorum, qui transacta velut præsentia conspicias, qui mentes magis comprobas quàm ætates: tu Domine oculos cordis huius aperire dignare, & acceptabilem tibi fac terram, ex qua suscepisti fructum, in quo lætari cognosceris. Statim ergo commotus est locus, in quo erant sancti orantes, & fulgor argento septies splendidior emicauit: nec odor confuctus sanctis defuit, & vox psallentium in aëre sonabat: Verè pius es Deus, qui iustificas sine operibus animas peccatrices. Hæc videns mulier & audiens, clamabat: Nunquàm in diebus vitæ meę tantum odorem comperi. Nam sicut in amoenissimis hortis liliorum & rosarum, & crocei, & nectarei, & balsami, & nardi redundat odor: ita his donis sum refecta, vt omnium dolorum meorum oblita sim: nec aliud cordi meo remanere sentio, nisi vt illum verum Deum esse confitear, pro quo filius meus agonizat.

Mater Celsi conuertitur.

Hæc audiens beatus Iulianus cum omnibus sanctis, talem fertur matronæ illi tradidisse doctrinam: Beata tu, credens quæ sit spes fructus tui: merito animæ & corporis medicinam celeriter consequeris. Nam talis est medicus, qui tuā suscipit infirmitatem, vt non secundo curet vulnera tua, sed semel probando fidem tuam. Venerabilis verò puer Celsus subsecutus, dixit: Verè te nunc veram matrē confiteor, verè genitricem meā agnosco: nec tu amittis filium, nec ego matrē, si vnā mecum ad illud contendas donum, pro quo omnes sancti tanta in hoc seculo patiuntur. Venerabilis autē matrona, cuius intima pectoris diuina gratia iam illustrauerat, respondens filio, dixit: Cognosce me,

me, fili, nihil amori eius præponere, quem tu sic diligis: pro qua te quicquid necessari-
um salutis meæ cognoscis, exerce. Venerabilis puer respondit: Corde creditur ad iu-
sticiam, ore autem confessio fit ad salutem. Itaque hoc tibi deest, vt purificationem ba-
ptismi accipias, per quam possis effici habitaculum spiritus sancti. Matrōna respondit:
Eccē nos omnes claustra obtinent, & militum custodia circunvallant, nec introitus
nec exitus licentia permittitur: & quomodo hīc inuenimus talem hominem, qualem
mihi proponis? Cui sanctus Iulianus dixit: Hīc habemus sanctum & venerabilem vi-
rum Christi sacerdotem, qui te purificet: tantum, vt tu ex corde abneges deos patrios,
& in vnum Deum credas, qui regnat in cælis, in Trinitate vnus, & in vnitāte trinus: sub
cuius imperio imperant principes, cuius gratia confirmantur duces, cuius timore con-
tremiscunt gentes, cuius sapientia prudentes fiunt homines, cuius imperio operiun-
tur cæli nubibus, cuius voluntate dantur terræ pluuiæ, cuius dono terra fœcundatur,
cuius voluntate quæ necessaria sunt hominibus, gignit, cuius dono manant fontes: ipse
est Dominus Iesus Christus, æternus autem pater cum filio & spiritu sancto. Illius splen-
dore illuminantur cæci, tenebræ incredulitatis fugantur: illius nutu gubernantur vni-
uersa, quia eius voluntate creata sunt cuncta. Hæc audiens matrōna, dixit: Qui hæc
itā esse non credit, ferreum habet pectus: nec hominum gerit sensum, sed pecudum.

Tunc omnes sancti gratias referunt Domino, qui dignatus est de luporum faucibus
ocum perditam liberare. Ad quam iterum beatus Iulianus conuersus, ait: Itaque cre-
dis, vt audisti, vnum Deum verum esse in cælis? Matrōna respondit: Ipsum verum cre-
do esse Deum, quem per tuam prædicationē esse cognoui creatorem omnium, qui cer-
tis limitibus fixit mare, qui ei posuit terminum, quem non transgreditur, qui cælum
suspendit, & illud diuersarum stellarum splendoribus adornauit: qui perpetuum solis
ardorem fundauit, & lunæ initium & finem constituit: ipse est Dominus Iesus Christus,
cui, relicta omni vanitate, credo, cupiens hac vita, quam temporalem esse cognoui, ca-
rere, vt ad illam vitam æternam vobiscum merear pertingere. Hæc dicente matrōna,
locus in quo stabant, cōtremuit, & audita est vox in aëre, dicens: Credidi, propter quod
locutus sum. Et post hanc vocem dixerunt, Amen. Tunc beatus Antonius presbyter
baptizauit eam: quam venerabilis filius eius Celsus suscipiens, pater eius in baptis-
mi gratia factus est. Cumque de eius salute omnes lætarentur, audita est vox in aëre, di-
cens: Viriliter agite, & confortetur cor vestrum in Domino. Post huius verò concef-
sæ gratiæ munus, ait beatus Iulianus ad sanctos: Vox, quæ intonuit auribus nostris, præ-
nunciat nobis futuras passiones & genera tormentorum, quæ aduersum nos cogitat
inimicus. Pro qua re, sancti martyres, fidei nostræ cursum ei commendemus, qui potest
fidem nostram conseruare, & eursum consummare, vt repositam iustitiæ palmam & co-
ronam mereamur percipere.

Quid multa? Cognoscit impius Martianus, vxorem suam martyrum prædicatione
conuersam, atque in Christi fide & amore esse confirmatam, & iubet intra domum suam
martyres priuatim exhiberi. Cumque eius ad spectibus præsentarentur, ait ad venerabile
puerum Celsum: Matrem tuam sub hac ratione postulasti, vt tibi consentiret: sicque
nostræ acquiesceres voluntati. Itaque quid gestum sit, nunc edicito: cognoscere enim
cupio. Venerabilis puer dixit: Gratias ago Deo meo, qui voluntatem meam itā perfe-
cit, vt in æternum eam possideam matrem, & ipsa me filium. Tu verò scito nos pro
Christi amore in hac vita spem penitus non habere. Pro qua re nec ego te noui patrem,
nec illa maritum. Tunc ira repletus præses, iussit matrōnam comprehendere, & domo
teneri. Ad quam cum appropinquarent ministri, volentes eam contingere, cæci efficie-
bantur.

Hæc videns Martianus, cæcatus à diabolo, iubet omnes in ima carceris recludi. Alia
verò die sedens pro tribunali, iubet viginti milites illos, qui in agone certabant pro
Christi nomine, decollari: septem verò germanos, igni tradi præcepit. Quod cum fuisset
factum in atrio illius, consummauerunt martyrium suum in pace. Iulianum autem
cum Antonio presbytero, matrem & filium cum illo, qui à mortuis erat excitatus, iu-
dicio suo referuari iussit. Et cum sederet pro tribunali in foro, iubet beatum Iulianum,
& reliquos sanctos, quos memorauius, exhiberi. Ex officio ergo dictum est: Adstant.
Tunc Martianus sic erupit: Tecum loqui, Iuliane, penitus dignum non cenfeo. Et ad-
iecit: Tu es Antonius, quem papam suum isti testantur? Constat te huius magicæ artis
esse

Rom. 10.

Mater Celsi
confiteatur
Dominum
Iesum.

Psal. 115.

Psal. 30.

20. milites
& 7. fratres
perimuntur.

esse authorem. Beatus Antonius presbyter respondit: Gratias ago Domino meo Iesu Christo, qui benignitatis suæ me voluit esse ministrum. Præses dixit: Vel tu mihi dic Antoni: Quæ est ars magica vestra, vt sic separetis coniugia, & filios à parentibus diiungatis, & immortales dii per vos blasphementur? Quæ sit ergo hæc audacia vestra, edicito: nam scire cupio, vt ex ore tuo re cognita, videam quale vobis & magicis artibus vestris nomen imponam. Tantum enim præualuistis ad decipiendum populum, vt gloriemini vos mortuum suscitasse, per quod tot innoxia pectora irretistis.

Ad hæc beatus Antonius presbyter dixit: Optaueram quidem, vt ducem huius agonis nostri Iulianum tibi prouocares, & ab eo responsum acciperes: sed quia vnus est Dominus noster Iesus Christus, qui tangit organa cordis nostri, quando quidem tu interrogasti quem voluisti, audi à me quæ inquiris. Magister & author huius magicæ artis, quam nos dicis exercere, hoc nobis dedit præceptum, nè margaritæ preciosæ à nobis porcis mittantur. Qui etiam dixit: Non veni pacem mittere, sed gladium: Vni enim separe filium à patre, filiam à matre, &c Qui & alio loco consequenter dicit: Qui amat patrem aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut aurum, aut argentum, aut domos, aut agros plùs quàm me, non potest meus esse discipulus. Hanc vocem audiens filius tuus, non pluris fecit te carnalem genitorem, quàm Christum creatorem suum. Similiterque illa, quam dicis tuam vxorem, hac voce Domini comperta, contempsit vitam temporalem, vt Christum immortalem, & requiem consequatur æternam. Et adiecit: Nihil verius, nihil dulcius, modò id cognoscere posses. Hæc audiens Martianus, iubet eos in custodia recludi, dicens: Excogitabo pœnas, quibus isti intereant.

Math. 7.
Math. 10.

Luc. 14. sententialiter.

Alia die conuocans ad se sacerdotes templi, dixit ad eos: Ornate venerandum templum Iouis, quod pro consuetudine semel in anno solet patefieri: vbi habentur veneranda numina, id est, Iouis, Mineruæ & Iunonis ex electo puro confectæ imagines, quibus sua uisissimus Cupido delectamenta ministrat: simulque libamina & sacrificia præparate. His illi auditis, solitas instruunt hostias. Quid multa? Illuxit dies, patefactoque templo, vniuersa multitudo conuenit, admirans templum patefactum, quod vix semel in anno in principum natalicijs patefceret. Tale enim erat opus fabricæ illius, vt non marmore, sed tabulis aureis parietes & pavementum instructum splenderet, auroque purissimo & margaritis vel lapidibus preciosis crisparent camera. Cumque omnia pararentur, ingressus præses templum, iubet Dei sanctos adduci. Quibus præsentatis dixit: Ecce nunc Iuliane & tu Antoni tempus aduenit, in quo vos & confortes vestri salutem consequamini. Hoc enim elegi pro vestra salute, vt in isto terribili templo deorum, thura immortalibus numinibus offeratis. Quòd si verò adhuc in ista contumacia perfliteritis, abnegantes deos, pro quibus hucusquè vobis peperci, diuersis tormentis in vos debacchabor. Tu itaque Iuliane, quem constat esse authorem sceleris huius, accedens, concilia tibi deos immortales, per quorum diuinitatem generi tuo restituaris. Beatus Iulianus respondit: Iam quidem Præses desineras, nullum deinceps mecum habere sermonem: sed quia tempus illud aduenit, quod tu ipse dixisti, quo nos salutem consequamur: vt numina à nobis honorentur, fac omnes sacerdotes deorum intus adesse, vt cognoscant quale sacrificium offeramus. Præses ait: Benè sit tibi: optimè locutus es.

S. Iulianū
falsò putat
Præses sacrifi-
ficare velle.

Sanctus Iulianus dixit: Quandoquidem multam nos laudem reportaturos dicis & gloriam, hortarisque vt omnibus in vnum conuenientibus, dijs vestris immolemus: id quidem facere non piget. Nam idèd semper distulimus, vt in hoc templo mirabili magnum sacrificium cunctis cernentibus immolaremus. Tunc enim latatur qui conuiuium parat, si omnes adfuerint inuitati, vt nullum prætereat epulum, quod paratur, nè postea sit qui succenseat. Tunc Præses non intelligens, quia ratione hæc prosequeretur, dixit: Gaudeo de vobis: qui etsi tardè, tamen cœpistis dulcissimam hanc lucem, omnibus bonis redundantem, dijs immolando non amittere. Deindè iubet vincula ab omnibus auferri, dicens: Turpe est vinculis adstrictos teneri, quibus cœperunt dii esse propitij. Cumque exonerarentur ferro, quo erant constricti, dixit ad venerabilem puerum & matrem eius: Accedite, & placate deos, quibus hucusquè seruistis. Cui venerabilis matrona hoc solum dedit responsi: Non permittat verus Deus, quem cognoui, vt vltra tecum colloquia misceam. Et per ignorantiam quidem feci quæ dicis: sed iam cognoui veritatem, à qua nunquam recedam. Tunc præses conuersus ad beatum Iulia-

Iulianū, ait. Ecce omnia parata sunt: implete quæ spondidistis. Sanctus Iulianus dixit: iam est tempus & hora, in qua gloriemur, ut omnibus vidētibus gloriosi appareamus, noueritq; omnis posteritas, quale sacrificium hodiè Deo obtulerimus. Præses præcedit, & iubet sanctos de priuata custodia venire, æstimans esse certum, quod volebat.

Ingressi verò sancti in templum, vexillo crucis armant frontem. Tunc ait beatus Iulianus ad præsidem: Quid præcipis præses? Omnibus dijs offeremus sacrificium? Præses dicit: Omnes quos conspicias, immortales sunt, pares virtute, æquales in gloria: nec invident sibi in cultoribus suis, præcipuè in vobis, qui tam tardè cognouistis. Hæc dicente præside, fixit genua sua sanctus Antonius presbyter, & beatus Iulianus cum socijs suis. Ait autem sanctus Iulianus: Deus qui es sine initio, sine fine, sine tempore, & æternum possides nomen: qui non in manufactis habitas, quem non capit mundus, sed requiescis in corde mūdo: qui per sanctum prophetam dixisti, Omnes dij gentium dæmonia: tu autem solus Deus Abraham, Isaac & Iacob: qui per tuam sapientiam fecisti celos, fundāsti terram, congregāsti maria, terminum eis ponens, quem non transgrediuntur, quem murmur aquarum sua voce collaudat, quem diuersarum volucrum garrulæ voces sua uiter collaudantes, suum creatorem agnoscunt, qui arbitrio CHRISTI creāsti vniuersa: adspice nunc in subuersionem templi huius, & has dæmonum imagines, easq; colentium frange audaciam, ut ad nihilum redigantur hæc omnia, in quibus gloriatur hi: & te solum cognoscant verum esse Deum, & gloriantur in te, qui credunt nomini sancto tuo, & Iesu Christo filio tuo, quem cognoscimus tibi cœqualem & cœternum in unitate spiritus sancti, per omnia secula seculorum. Et cum dixissent omnes sancti, Amen, omnia sculptilia illa ad nihilum redacta sunt, & templum ita subuersum est, ut quid fuerit, penitus non pateret. Multi quoque sacerdotum, circiter mille, cum templo subuersi sunt, & alia multa paganorum turba simul interiit. Ignis autem eructat in eodem loco vsque in hodiernum diem.

Tunc beatus Iulianus dixit ad præsidem: Præses, ubi sunt manufactæ imagines dæmonum, in quibus gloriabaris? Vbi electrum, ubi aurum, ubi argentum, ubi templi pulchritudo, ubi parietes & pavementum aureū, ubi metalla preciosa? Inuocato nomine Domini nostri Iesu Christi, in terram conuersa sunt, vnde assumpta erant. Sicut autem illa omnia vterus suscepit terræ, ita vos & Imperatores vestros, & omnes cultores dæmonum perpetuus accipiet infernus: ubi ignis edax non extinguetur, & vermis deuorans non morietur: ubi corpus semper reparatur ad poenam, ubi misericordia quaritur, & non inuenitur. Hic vos talis locus expectat, & scelerum auctorem diabolium. Tunc Martianus ingemiscens, aiebat: O virtus magica: ô carmen inauditum, sic præualens, ut etiam terræ sinus aperiat, & tanta bona ab oculis piè fruuentium auferat. Iam non miserebor, iam non parcami, donèc eos gladio feriri iubeam, & eorum poenis me exatiem. Iubet ergò sanctos in imo carcere includi.

Ea nocte cum in Dei laudibus versarentur Iulianus & socij eius, in ipso mediæ noctis silentio adest multitudo sanctorum cum sacerdotibus, qui iam martyrij palmam retulerant, omnes stolis albis induti: inter quos viginti milites & septem illi fratres glorificati aduenerunt: adest & beata Basilissa cum omni choro virginum, in qua multitudo sola vox Alleluia resonabat. Tunc beata Basilissa ita alloquitur sanctum Iulianum: Regna cælorum tibi patefacta sunt: & hoc præceptum accepimus à rege æterno, Domino nostro Iesu Christo, ut die apparitionis suæ te cum comitibus ad se recipiat. Omnis patriarcharum & prophetarum & apostolorum gloriosus vobis occurret numerus, in quorum vos sanctorum numero Dominus Iesus Christus perpetua læticia sibi sociabit: sicq; visio ab oculis eorum ablata est. Alia die iubet Martianus præses in medio foro tribunal sibi præparari, & adduci sanctos Dei, excogitans nequissimus serpens noua & exquisita genera tormetorum. Deindè præcipit ministris, ut manuum & pedum digitos licinijs oleo madentibus colligent, & ignem supponat. Cumq; factum fuisset, licinijs consumptis, illæsa permancbant sanctorum corpora. Videns hoc inimicus, iubet à sancto Iuliano & venerabili puero cutem capitis auferri: sancto verò Antonio presbytero & Anastasio, qui resuscitatus fuerat, clamantibus & dicentibus, Gloria tibi Christe, iussit oculos vncis ferreis effodi. Sanctam verò Marionillam matrem pueri, quam Dominus præscièrat poenas tolerare non posse, cum eam iubet eculeo applicari, si quis ex ministris eam voluisset contingere, cæcus efficiebatur, eiusq;

Signo crucis
eis frontes
suas muniunt
sancti martyres.

Psal. 94

Templum
corruit funditus
cum simulacris
dæmonum.

Esa. vltimo.

S. Basilissa
cum multis
apparet S.
Iuliano &c.

Noui cruciatu
martyrum.

Marionilla
mater Celsi
à poenis præseruatur.

eiusq; nerui adeò contrahebantur, vt manus suas ad se reducere non posset. Sanctos verò suos Dominus ita curauit & illuminauit, vt omnibus quasi nihil passi viderentur.

Tunc exclamauit Martianus: Heu me, vincimur: sed adhuc vnum superest. Iubet ergò amphitheatrum preparari: in quod ingressus, iubet in sanctos omne genus ferarum immitti. At ferae laxatae, nihil laeserunt sanctos, immò verò illorum pedes lingebant. Hæc videns præses, conuocans omnes magistratus ciuitatis, iubet omnes custodias perscrutari, & personas iam morte dignas in amphitheatrum introumitti: atq; sanctos Dei inter diuersorum criminum reos & sacrilegos decollari præcepit. Tunc sanctus Iulianus cum socijs suis dixit: Gloria tibi Christe, qui nos ad hanc horam salutis perduxisti. Tunc venerabilis puer cum sancta matre sua dixit ad præsidem: Nota tibi facies nostras, quas in hoc seculo gratia Christi sic vides immutatas. Tua enim perfidia conabatur fœditatem nobis imponere: gratia verò & pietas Domini nostri Iesu Christi induit nos magna gloria & decore: vt in illa die cognoscas nos in gloria, cum tu fueris in pœna. Ità ergò sancti martyres capite plexi sunt. Cumq; hoc factum fuisset, statim terramotus extitit ingens, vt propè tertia pars ciuitatis à fundamentis subuerteretur, nec locus aliquis persistit, in quo idquod fuisset: accesserunt quoque fulgura & tonitrua & grando, quæ maximam partem incredulorum consumpserunt. Ipse autem præses Martianus seminiuus euasit: verum non post multos dies vermibus scatens expirauit.

Sancti martyres decollantur.

Ea nocte venerunt sacerdotes ac religiosi viri, vt sanctorum reliquias colligerent, sed præ multitudine cadauerum, sanctorum corpora non agnouerunt. Positis ergò genibus, oratione completa, apparuerunt eis in specie virginum animæ sanctorum, & vnaquæque suo corpori in se dit: sicque sanctæ reliquiae collectæ sunt. Domini verò gratia ita ordinauit, vt sanguis eorum, quasi lacteus panis, circa vnumquemque eorum congelaret: vt nec terra auderet os suum aperire ad sanctorum cruorem recipiendum, quia sceleratorum sanguine iam fuerat satiata. Sanctorum igitur corpora auferentes sacerdotes, sepelièrunt in ecclesia sub sacrosancto velamine altaris: vnde Domini pietas indeficientem fontem prodire iussit, cuius vndis sacrosanctum baptisterium inundatur. In quo loco ea diuina beneficia credentibus tribuuntur, vt si quis adueniat fide & credulitate plenus, cuiuslibet morbi statim consequatur medicinam. Nec silebo miraculum, quod ibi Dominus ad fidelium confirmandam fidem operari dignatus est: nec quisquam debet ambigere, quin idem hodieque efficiat. Decem leprosi iam excisis & putrefactis carnibus, ad fores adducti sunt, vt in die passionis eorum baptismi gratiam consequerentur. Completo igitur in eis sacramento, cum eos baiularent, quia manibus tangi non poterant, eam sunt adepti corporis sanitatem, vt vix quisquam mortaliū pulchrior videretur. Simul autem etiam vox audita est: Iuliani dilecti mihi fides hæc omnia promeruit, & his maiora merebitur. In eodem venerabili loco cæci illuminantur, & dæmones profligantur: neque ibi duntaxat, sed vbicunq; in nomine Domini Iesu Christi, & sancti eius Iuliani basilicæ constructæ sunt. Gloria ergò Christo, qui est fidelis in verbis suis, & tantam gloriam præstat sanctis suis, regnans cum Deo patre in vnitatem spiritus sancti, Amen.

X. leprosi sanantur.

I. Tomo Epistolari.

VITA S. PAULI PRIMI EREMITAE, AVTHORE D. HIERONYMO.

30. IANUAR.,
alij 15. Ianuarij.

Monachorum institutum antiquissimum.

INTER multos sæpè dubitatum est, à quo potissimum monachorum eremus habitari cœpta sit. Quidam enim alijs repetentes, à beato Elia & Iohannè sumpsère principium: quorum & Elias plus nobis videtur fuisse, quàm monachus, & Iohannes antè prophetare cœpisse, quàm natus est. Alij autem in quam opinionem vulgus omne consentit, asserunt Antonium huius propositi fuisse caput: quod ex parte verum est. Non enim tam ipse ante omnes fuit, quàm ab eo omnium incitata sunt studia. Amathas verò & Macarius, discipuli Antonij, quorum superior magistri corpus sepeliuit, etiam nunc affirmant, Paulum